

«Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті» КЕАҚ

БЕКІТЕМІН
Басқарма төрағасы
«Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе
өңірлік университеті» КЕАҚ
Ректоры
_____ **Л.Карабасова**
_____ **2022 ж.**

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт

Ақтөбе, 2022

Мазмұны

1. Қолдану аясы	4
2. Нормативтік сілтемелер	4
3. Терминдер мен анықтамалар	4
4. Белгілер мен қысқартулар	4
5. Жауапкершілік пен өкілеттіктер	4
6. Жалпы ережелер	4
7. Стандарттың принциптері	5
8. Корпоративтік басқару	9
9. Академиялық парасаттылық (адалдық)	10
10. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс	11
11. Жатақханаларда орындарды бөлу	14
12. Қаржы қаражатын дұрыс бөлу	15
13. Гранттарды бөлудегі ашықтық	17
14. Жұмысқа қабылдау	18
1-қосымша – Мерзімді тексеруді есепке алу парағы	20
2-қосымша – Өзгерістерді тіркеу парағы	21

1. Қолдану аясы

1.1 Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт (бұдан әрі – Стандарт) «Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті» Коммерциялық емес акционерлік қоғамының (бұдан әрі – Университет) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» ҚР Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 04.05.2020 жылғы № 174 бұйрығымен бекітілген Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында ашықтықты және айқындықты қамтамасыз ету жөніндегі жемқорлыққа қарсы стандарттың негізінде әзірленді

1.2 университеттің құрылымдық бөлімшелерінің барлық қызметкерлері, лауазымды тұлғалары мен білім алушылары осы стандарттың талаптарын сақтауға міндетті.

1.3 Комплаенс-офис (қызмет), Университет басшылығы және университеттің құрылымдық бөлімшелерінің басшылары университет қызметкерлері мен білім алушыларының стандарттың сақталуын бақылауды жүзеге асырады

2. Нормативтік сілтемелер

Бұл құжатта ISO 37001:2016 «Anti-bribery management systems - requirements with guidance for use» (бұдан әрі – ISO 37001) сілтемелері пайдаланылды.

3. Терминдер мен анықтамалар

3.1 Бұл құжатта ISO 37001, «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген терминдер қолданылады.

4. Белгілер мен қысқартулар

СМПВ / СҚМЖ - парақорлыққа (сыбайлас жемқорлыққа) қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесі;

Университет - «Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті» Коммерциялық емес акционерлік қоғамы.

АУП (ӘБП)- әкімшілік басқару персоналы

(ППС) ПОҚ-профессорлық-оқытушылық құрам.

5. Жауапкершілік пен өкілеттіктер

5.1 Бұл Стандарт университет Басқармасының шешімімен бекітіледі.

5.2 Бекітілген стандарттың мазмұны, құрылымы және ресімделуі үшін комплаенс-офицер жауапты болады.

6. Жалпы ережелер

6.1 Осы Стандарт сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу және оларға жол бермеу, Университеттің, оның қызметкерлері мен білім алушыларының іс-әрекетінде сыбайлас жемқорлық көріністеріне құқықтық сауаттылық пен нәлдік төзімділікті арттыру, сондай-ақ ашықтық пен айқындық қағидаттарын қамтамасыз ету мақсатында әзірленді;

6.2 Стандарттың міндеттері:

- ПОҚ, АУП (ӘБП) және білім алушыларда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру;

- ПОҚ, АУП (ӘБП) және білім алушыларда университеттің сыбайлас жемқорлықты қабылдамаудағы ұстанымын кез келген нысанда және көріністе біркелкі түсінуді қалыптастыру;

- университеттің ПОҚ, АУП (ӘБП) және білім алушыларының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың негізгі нормаларын білу және сақтау міндеттерін белгілеу;

- университеттің ПОҚ, АУП (ӘБП) және білім алушыларын сыбайлас жемқорлық қызметіне тарту тәуекелін азайту;

- сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және олардың жағымсыз салдарының алдын алу;

- университет ұсынатын білім беру қызметтерін басқару тиімділігін, сапасы мен қолжетімділігін арттыру;

6.3 Ашықтық пен айқындықтың негізгі қағидаттары:

- адалдық-бұл білім алушылардың бағаланатын және бағаланбайтын оқу жұмыстарының түрлерін адал, әдепті орындауы;

- автордың және оның құқықтық мирасқорларының құқықтарын қорғауды жүзеге асыру – біреудің сөзін, ойларын дұрыс жеткізу және

бағаланатын жұмыстарда ақпарат көздерін көрсету арқылы авторлық құқық объектісі болып табылатын туындылардың авторлығы мен қорғалуын тану;

- ашықтық-айқындық, өзара сенім, білім алушылар мен оқытушылар арасында ақпарат және идеялармен ашық алмасу;
- білім алушылардың құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу-пікірлер мен идеяларды еркін білдіру құқығы;
- теңдік-әрбір білім алушы академиялық адалдық ережелерінің сақталуын және оларды бұзғаны үшін тең жауапкершілікті қамтамасыз етеді.

6.4 Стандартта көзделген университеттегі сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, анықтау, жолын кесу шаралары мен тәсілдері толық болып табылмайды.

6.5 Стандарт талаптарын орындамау қызметкерді, білім алушыны ҚР заңнамасында белгіленген шектерде тәртіптік жауапкершілікке тарту үшін негіз бола алады және жекелеген жағдайларда азаматтық-құқықтық және қылмыстық қудалау шараларына әкеп соғуы мүмкін.

7. Стандарттың принциптері

7.1. Ақпараттық ашықтық қағидаты (ақпараттың дұрыстығы, жарияланымның уақтылығы)

7.1.1 Университет қолданыстағы заңнаманың, Қазақстан Республикасының нормативтік актілерінің, Университеттің ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес оқу орны, оқытушылар мен қызметкерлер туралы ақпараттың ашықтығын қамтамасыз етеді.

7.1.2 Ашықтықтың негізгі тетіктеріне мыналар жатады:

- 1) Ресми интернет-сайтта ақпаратты ашу;
- 2) ашық деректер режимін пайдалану;
- 3) азаматтар мен қоғамдық ұйымдардың өтініштерін қарау, сондай-ақ осы өтініштерге жауап беру;
- 4) қоғамдық кеңестердің жұмысы;
- 5) БАҚ-пен өзара іс-қимыл;
- 6) сыбайлас жемқорлыққа қарсы тәуелсіз сараптама және құқық қорғау қызметінің қоғамдық мониторингі;
- 7) қызмет жоспарын қабылдау қабылдау және мақсаттар мен міндеттердің жыл сайынғы жария декларациясы, оларды қоғамдық талқылау және сараптамалық сүйемелдеу;
- 8) қызмет нәтижелері туралы жария есеп;
- 9) жоспарлардың, шешімдердің, бағдарламалардың, және нормативтік-құқықтық реттеу саясатының түсінікті болуын қамтамасыз ету (олардың қажеттілігі мен жоспарланған нәтижелерін түсіндіру).

10) барлық мүшелерді (оқытушылар, қызметкерлер, білім алушылар) хабардар ету: жаңалықтарды, әлеуметтік маңызы бар ақпаратты, фото - және бейне есептерді жариялау;

11) барлық мүшелерді (оқытушылар, қызметкерлер, білім алушылар) тарту: талқылауларды ұйымдастыру, ведомствоның құжаттары мен бастамалары, жарияланған есептер, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шаралары және т. б. бойынша ұсыныстар, пікірлер мен түсініктемелер жинау.;

12) парасаттылықты бұзу фактілері туралы хабарлаған персоналды қорғауды қамтамасыз ету;

7.1.3 қызметтік, коммерциялық және басқа да заңмен қорғалатын ақпараттың сақталуын қамтамасыз ету мақсатында құпия ақпаратты жария етпеуге, сондай-ақ заңнамада рұқсат етілген ақпаратты қорғау әдістері мен құралдарын пайдалануға міндеттеме алады.

7.1.4 Университеттің ақпараттық ашықтығы келесі міндеттерді орындауға бағытталған:

1) Университетке қатысты шешімдер қабылдау үшін қажетті корпоративтік ақпаратты ұсынуда мүдделі тұлғалардың құқықтарын жүзеге асыруды қамтамасыз ету;

2) корпоративтік басқару сапасын арттыру;

3) коммуникациялық белсенділіктің өсуіне жағдай жасау;

4) ақпаратты міндетті түрде ашық ету туралы Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтау;

5) ашылуы және/немесе пайдаланылуы мемлекеттің, Университеттің мүдделеріне нұқсан келтіруі немесе кейбір мүдделі тұлғалардың басқаларға қарағанда негізсіз артықшылығына әкеп соғуы мүмкін (бірдей жағдайларда) Университет туралы деректердің (ақпараттың) қауіпсіздігіне кепілдік берілуі.

7.1.5 Ақпаратқа мүдделі тұлғалардың құқықтарын жүзеге асыру және жедел әрі қолжетімді ақпаратты ұсыну кезінде Университет тиісті хабарлау әдістерін қолданады:

1) ақпараттық агенттіктер мен бұқаралық ақпарат құралдарының көмегімен ақпаратты ашу;

2) университеттің ресми интернет-ресурсындағы жарияланымдар арқылы ақпаратты жеткізу;

3) баспасөз конференциялары, көпшілік алдында сөз сөйлеу және мүдделі тұлғалармен жеке кездесулер кезінде ақпарат беру;

4) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әдістермен жүзеге асыру.

7.2 Қолжетімділік және түсініктілік принципі (жоспарлар, шешімдер, бағдарламалар, саясаттар)

7.2.1 Университет қызметтің мақсаттарын, міндеттерін, жоспарлары мен нәтижелерін қарапайым және түсінікті түрде ұсынады.

7.2.2 Осы механизмді (құралды) іске асыру үшін Университет стейкхолдерлерге белгілі бір құжат/шешім/іс-қимылдың қажеттілігі, ұсынылатын өзгерістер, олардың Университет қызметіне әсері, сондай-ақ қол жеткізілген әлеуметтік-экономикалық нәтижелер туралы ақпаратпен

қамтамасыз ету үшін құжаттар мен шешімдердің көрсетілген түрлеріне қатысты әртүрлі форматта түсіндірмелер әзірлейді.

7.2.3 Түсіндірмелерді әзірлеу бойынша негізгі бағыттар:

1) жоспарларды, шешімдерді, бағдарламаларды, саясаттарды дайындау және талқылау;

2) қабылданатын жоспарларды, шешімдерді, бағдарламаларды, саясаттарды және оларды іске асыру туралы ақпаратты кеңінен жариялау;

3) қызметтерді, оның ішінде электрондық түрде де, ұсыну.

7.2.4 жоспарларды, шешімдерді, бағдарламаларды, саясаттарды дайындау кезінде қолжетімділік пен түсінікті ілгерілету жөніндегі жұмыс мыналарды қамтиды:

1) мүдделері қандай да бір жоспарда, шешімде, бағдарламада, саясатта қозғалатын нысаналы аудиторияны айқындау;

2) мақсатты аудиторияны референттік топтардың соңғы санына бөлу;

3) мүмкіндігінше кеңірек анықтамалық топтарға бағытталған материалдың басында, соңында – неғұрлым тар топтарға орналастыру;

4) референттік топтардың ықтимал сұрақтарын ойластыру және олар үшін алдын ала жауаптар дайындау.

7.2.5 Іс жүзінде маңызды ережелерді (бастамалар, құжаттар) барынша бөліп көрсету және нақтылау үшін түсініктемелерді дайындау кезінде инфографика, презентация материалдары, бейне және аудио жазбалар, анимациялық материалдар, смарт карталар және т.б. пайдаланылады. Түсіндірмелердің нысанына қарамастан, олардың пайдаланушыларының мақсатты аудиториясы нақты анықталған.

7.2.6 «Қолжетімділік және түсініктілік» механизмін енгізу әсеріне жету үшін әртүрлі байланыс арналары пайдаланылады:

1) жаппай атаусыз коммуникациялар: теледидар, радио, баспасөз, сыртқы жарнама, әлеуметтік желілер;

2) жекелеген референттік топтарға әсер етуді көздейтін атаулы коммуникациялар.

Жобаларды, жоспарларды, шешімдерді, бағдарламаларды, саясаттарды қоғамдық талқылауды ұйымдастыру маңызды бағыт болып табылады.

7.3 Азаматтық қоғамды тарту принципі

3-1 Университетте қоғамда азаматтық белсенділікті (студенттік белсенділікті) әр түрлі нысандар арқылы, соның ішінде еріктілік пен қайырымдылық арқылы дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасалады.

Қоғамдық өмірдің барлық салаларына әсер ететін және студенттердің өзін-өзі басқаруын дамытудың негізі болып табылатын студенттердің бастамаларын дамытуды ынталандыру бойынша жүйелі жұмыстар жүргізілуде.

Осы мақсатта университет мыналарды қамтамасыз етеді:

1) Азаматтық қоғам институттарының жұмысы арқылы құқықтық сананы қалыптастыру;

- 2) студенттердің өзін-өзі басқару жүйесінің жұмыс істеуі және Университет деңгейінде студенттердің басқару шешімдерін қабылдауға толық қатысуын қамтамасыз ету;
- 3) университетте құқық негіздерін оқыту тәжірибесін жетілдіру;
- 4) қазақстандық қоғамда адам құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз етудегі студенттер мен жастар ұйымдарының ролін арттыру;
- 5) Университеттегі басқару жұмысын одан әрі ырықтандыру;
- 6) үкіметтік емес ұйымдарды қоғамдық қорғаушы институтын құруға бағытталған жобаларды әзірлеуге тарту;
- 7) халықтың әлеуметтік жағынан осал топтарының құқықтарын қамтамасыз ету жөніндегі әлеуметтік бағдарланған жобаларды жүйелі түрде іске асыру, әлеуметтік маңызы бар жобаларды әзірлеуге үкіметтік емес ұйымдарды белсенді тарту;
- 8) жастардың хабардарлығы мен білімінің жоғары деңгейіне қол жеткізу бойынша бірлескен ақпараттық және ағартушылық науқандарды іске асыру;
- 9) жанжалдарды шешу тетіктерін, келіссөздер мен медиация орталықтары арқылы дауларды сотқа дейін шешу тәжірибесін белсенді енгізу;
- 10) гендерлік теңдікті дамыту және нығайту, қоғамдық санада әйелдер мен ерлер құқықтары қатынастарындағы жағымсыз стереотиптерді еңсеруге жәрдемдесу.

7.4 Есеп беру принципі (қоғамдық бақылау тетіктерін дамыту)

7.4.1 Университет азаматтық қоғам институттарының (студенттер мен жастар ұйымдары) ерекше ролін және олардың университет өміріндегі өзекті мәселелерді шешуге және басқаруға ықпалын ескереді.

Осы мақсатта университет келесі шараларды әзірлеп, жүзеге асыруда:

- 1) Университетті басқару бойынша шешімдер қабылдау процесінде ашықтықты арттыру үшін Алқалы басқару органдарының (Ғылыми кеңестің және т. б.) құрамында студенттік қоғамдастықтың қатысуы қамтамасыз етіледі;
- 2) студенттік қоғамдастықтың әртүрлі институттары арқылы, оның ішінде студенттік өзін-өзі басқару институты арқылы азаматтық бақылау тетігі күшейтіледі;
- 3) жыл сайын ректордың Университет қызметі туралы ұжым/қоғам алдындағы есебін тыңдау өткізіледі.

8. Корпоративтік басқару (алқалы шешімдер қабылдау, жұртшылық пен білім алушылардың шешім қабылдауға қатысуы)

8.1 Осы Стандартта корпоративтік басқару транспаренттілік пен есептілікті қамтамасыз ету, оның беделін нығайту және барлық процестерді басқарудың ашық жүйесін құру мақсатында университет қызметінің тиімділігін арттыру құралы ретінде қарастырылады.

Университеттегі корпоративтік басқару әділдікке, адалдыққа, жауапкершілікке, айқындылыққа, кәсібилікке және құзыреттілікке

негізделген. Корпоративтік басқару құрылымы университет қызметіне мүдделі барлық тұлғалардың құқықтары мен мүдделерін құрметтеуге негізделеді және университеттің табысты қызметіне, оның ішінде оның құндылығының өсуіне, қаржылық тұрақтылықты қолдауға және білім алушылар мен қызметкерлер үшін адалдыққа және сыбайлас жемқорлық көріністеріне нөлдік төзімділікті дамыту бойынша нақты азаматтық ұстанымды қалыптастыруға ықпал етеді.

8.2 Университетте мыналар бойынша жұмыс жүргізілуде:

- құрылымдық бөлімшелер арасындағы өкілеттіктерді нақты ажырату, корпоративтік басқару процестерінің жүйелілігі мен дәйектілігін қамтамасыз ету, шешімдер қабылдау кезінде алқалы органдардың өкілеттіктерін ажырату;

- білім беру процесіне барлық қатысушылардың құқықтары мен мүдделерін қорғау;

- Университетті тиімді басқару;

- тәуекелдерді басқару, сыртқы тұлғаларды тарта отырып ішкі бақылау, аудит.

- мүмкін болатын корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу және шешу;

Университет қызметі туралы ақпаратты үшінші тұлғаларға ашуда айқындылық пен объективтілікті қамтамасыз ету.

8.4 Университетте келесі мәселелерді шешу үшін алқалы органдар құрылды:

- бюджет қаражатын бөлу және тиісінше пайдалану;

- профессор-оқытушылар құрамы мен әкімшілік-басқару персоналын жұмысқа қабылдау.

Алқалы органдар қабылдайтын шешімдердің ашықтығы мен айқындылығын қамтамасыз ету мақсатында бейнетіркеу жабдығын пайдалана отырып, үкіметтік емес ұйымдар мен жұртшылық өкілдерінің міндетті түрде болуы/қатысуы қамтамасыз етіледі.

8.5 Алқалық органдардың мүшелері қабылданған шешімдер бойынша өздерінің функционалдық міндеттерін, құқықтары мен жауапкершілігін біледі, сондай-ақ:

1) Университеттің мүдделерін барынша көрсететін өздеріне жүктелген міндеттерді адал атқару;

2) Университет мүлкін жеке мақсаттарда пайдалану;

3) Университет қызметі туралы ақпараттың құпиялылығын сақтау, оның ішінде университетте жұмыс тоқтатылған сәттен бастап үш жыл бойында;

4) корпоративтік мәселелер бойынша объективті емес пайымдаулар;

5) өкілеттіктерден асатын және өкілеттіктерді олар берілген мақсаттарда ғана пайдаланатын әрекеттер;

6) университет қызметкерлерімен, сондай-ақ басқа да мүдделі тұлғалармен мүдделер қақтығысын тудыруы мүмкін іс-әрекеттер;

7) өз өкілеттіктері мен функцияларын тиісінше орындамау;

8) Қазақстан Республикасы заңнамасының, Университет Жарғысының және ішкі құжаттарының нормаларына сәйкес келмейтін іс-әрекеттер.

8.6 Алқалық органдардың қызметі осы органдар қарастыратын мәселелердің тізбесі нақты белгіленген ережелермен реттеледі.

8.7 Университетте әзірленіп жатқан СМПВ / СҚМЖ құжаттар жіберілді және стандарттың сақталуына дайын екендігін куәландырады. Университет ұйымның барлық нормативтік және өзге де құжаттарында, меншікті бұқаралық ақпарат құралдарында, интернет-ресурстарда, күнделікті қызметте стандарт нормаларын сақтау бойынша өз міндеттемелерін анық және біржақты атап көрсетеді.

9. Академиялық парасаттылық (адалдық)

9.1. Парасаттылық/адалдық – білім беру үдерісіне қатысушылардың және университеттің сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен көріністерін болдырмайтын құндылықтар мен қағидаттарға сәйкес әрекет ету, оларға осындай мінез-құлықты ұстануға мүмкіндік беретін кәсіби ортаны қалыптастыру және нығайту жөніндегі тұрақты міндеттемесі.

9.2 Университетте академиялық парасаттылықты (адалдықты) ілгерілетудің негізгі критерийлері:

1) білім беру және зерттеу процесінің негізгі құндылығы болып табылатын академиялық адалдық;

2) академиялық адалдықтың анық, әділ және объективті стандарттарын, дәйексөздер мен мінез-құлық ережелерін сақтау;

3) білім алушылардың жазбаша жұмыстарының барлық түрлері плагиат мәніне тексеруден өтеді. Плагиат мәніне тексеру жүргізу қағидалары мен тәртібі университеттің ішкі құжаттарында айқындалады;

4) білім алушының академиялық адалдық принциптері мен стандарттарын бұзғаны үшін жауапкершілігі;

5) оқу нәтижелерін әділ және объективті бағалауды қамтамасыз ету мақсатында білім алушыларға жоғары академиялық талаптар қою;

6) дипломмен расталған кадрларды даярлау сапасына жауапкершілік;

7) академиялық адалдық қағидаттары мен стандарттарын, өзара құрмет пен әділдікті сіңіретін тәлімгер ретінде оқытушының жоғары жауапкершілігін қамтамасыз ету;

8) академиялық адалдықты ілгерілету және қорғау университеттегі барлық білім алушылар мен қызметкерлердің өзара күш-жігерінің нәтижесі болып табылатынын мойындау;

9) университеттің әрбір білім алушылары мен қызметкерлеріне академиялық адалдық қағидаттарын сақтау бойынша жүктелген міндеттемелерді адал орындау.

9.3 Осы Стандарт академиялық адалдық (адалсыздық) ретінде келесі құқық бұзушылықтарды таниды – плагиат, көшіру, қайталау, бұрмалау, жасыру, сөз байласу.

10. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс (сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет, корпоративтік этика)

10.1 Парасаттылықты ілгерілету мынадай қағидаттарға негізделеді:

- 1) саясатты және СМПВ / СҚМЖ әзірлеу, енгізу, қолдау, талдау және жақсарту бойынша тұрақты жұмыс;
- 2) ұйымның өз қызметінің мақсаты үшін елеулі және оның СМПВ / СҚМЖ мақсаттарына қол жеткізу қабілетіне әсер ететін сыртқы және ішкі факторларды айқындау;
- 3) СМПВ / СҚМЖ үшін маңызды мүдделі тараптарды және оларға қойылатын тиісті талаптарды айқындау;
- 4) оның қолданылу аясын белгілеу үшін СМПВ / СҚМЖ шекаралары мен қолданылуын айқындау;
- 5) сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жүйелі негізде бағалау жүргізу;
- 6) сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің деңгейін бағалау критерийлерін белгілеу;
- 7) жоғары басшылықтың (Директорлар кеңесінің) СМПВ / СҚМЖ қатысты көшбасшылығы мен міндеттемелерін көрсетуі;
- 8) СМПВ / СҚМЖ мен саясат әзірлеу, енгізу, қолдау, талдау және жетілдіру үшін жоғары басшылықтың жауапкершілігі;
- 9) тиісті жауапкершілігі мен қажетті өкілеттіктері бар сыбайлас жемқорлыққа қарсы нормаларды сақтау жөніндегі ішкі қызметтердің болуы;
- 10) жоғары тұрған басшылық шешім қабылдауды ұйымдардың персоналына тапсырған кезде шешім қабылдау процесін немесе сыбайлас жемқорлыққа қарсы тәуекелдерді басқару құралдарының кешенін әзірлеу және қолдау;
- 11) СМПВ / СҚМЖ жұмыс істеуі үшін маңызды ішкі және сыртқы коммуникацияларды анықтау;
- 12) СМПВ / СҚМЖ талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қажетті процестерді жоспарлау, енгізу, талдау және басқару;
- 13) сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқарудың қаржылық және қаржылық емес бақылау тетіктерін енгізу;
- 14) бақыланатын ұйымдар мен іскер серіктестердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл тетіктерін іске асыруы;
- 15) сыйлықтарды ұсынуды, беруді немесе қабылдауды, шығыстарды төлеуді, қайырымдылықтарды төлеуді және басқа да пайда алуды болғызбау мақсатында рәсімдерді енгізу;
- 16) персоналды сыбайлас жемқорлыққа қарсы нормалардың сақталуын қамтамасыз ету қызметіне немесе тиісті лауазымды адамдарға (не тікелей, не тиісті үшінші тарап арқылы) парақорлықтың болжамды немесе орын алған жағдайлары немесе кез келген сыбайлас жемқорлық бұзушылықтар, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесіндегі әлсіздіктер туралы адал ниетпен немесе негізделген болжаммен көтермелейтін және мүмкіндік беретін рәсімдерді енгізу;

17) анықталған немесе негізді күдік тудырған немесе хабарланған сыбайлас жемқорлықтың, сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың немесе СМПВ / СҚМЖ талаптарының бұзылуының кез келген жағдайына қатысты тергеп-тексеру және шаралар қабылдау рәсімдерін жүзеге асыру;

18) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың нәтижелерін бағалау;

19) Университетте салауатты әлеуметтік ортаны және сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті қалыптастыру үшін студенттерді Университетті басқару процесіне тарту.

10.2 университеттегі парасаттылық мәдениеті оқытушының, қызметкердің және білім алушының этикалық мінез-құлқының келесі моделіне негізделеді:

1) адалдық;

2) автордың және оның құқықтық мирасқорларының құқықтарын қорғауды жүзеге асыру;

3) ашықтық;

4) білім алушылардың құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу;

5) теңдік;

6) оқытушы, қызметкер әдептілік пен парасаттылықтың, адамгершілік пен әдептің үлгісі, сыбайлас жемқорлықтың, тәртіпсіздік пен жауапсыздықтың кез келген көріністеріне принципті қарсылас болуға тиіс;

7) оқытушы, қызметкер өз қызметінің негізгі бағыттарының бірі ретінде студенттермен тәрбие жұмысын, олардың білімі мен мәдениетіне қамқорлығын, өз Отанының шынайы патриоттарын тәрбиелеуді айқындауға тиіс;

8) оқытушы, қызметкер сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне қарсы тұруға және оның алдын алу шараларын қолдануға міндетті;

9) оқытушы, қызметкер өзінің кәсіби міндеттерін орындауда студенттерге сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеуді жеке үлгісімен көрсетеді, қазақстандық қоғам мен мемлекеттің жалпыға бірдей танылған адамгершілік қағидаттары мен нормаларына негізделген моральдық құндылықтар, міндеттемелер мен адал мінез-құлық талаптары жүйесін насихаттайды;

10) оқытушы, қызметкер өзінің әріптестері мен студенттерінің кәсіби қызметінде және бағалауында адал және бейтарап болуға, лауазымдық міндеттерін атқару кезінде олардың ықпалына тәуелсіз болуға, басқалар тарапынан қызметтік әдеп нормаларын бұзу фактілерінің жолын кесуге, өз тарапынан мұндай бұзушылықтарға жол бермеуге тиіс;

11) Университеттің білім алушысы Қазақстан Республикасының лайықты азаматы, таңдаған мамандығының кәсіби маманы болуға, жеке тұлғаның ең жақсы қасиеттерін дамытуға ұмтылуға тиіс;

12) білім алушы оқытушыны адам және жеке тұлға ретінде құрметтеуге, бұл ретте оқытушының өз міндеттерін адал атқаруына кедергі келтіретін

кандай да бір жеке, мүліктік, қаржылық және өзге де мүдделердің ықпалына байланысты кез келген іс - әрекеттерді болғызбауға тиіс;

13) білім алушы оқу процесіндегі арамдыққа, немқұрайлылыққа және арамдыққа жол беруге болмайтынын ескере отырып, оқуға және білімді бақылаудың барлық түрлеріне саналы түрде қарауы керек;

14) білім алушы сыбайлас жемқорлық көріністеріне төзбейтін және бірінші кезекте өзінің сыбайлас жемқорлық мінез-құлқына жол бермейтін әдептілік, мәдениет және мораль үлгісі болуға тиіс;

10.3 Университетте жүзеге асырылатын сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс мынадай іс-шараларды өткізуді қамтамасыз етеді:

1) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс үшін жауап беретін және Университетте сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру жөніндегі жұмысты үйлестіруге белгіленген қызметкер айқындалып, комплаенс-қызмет құрылды;

2) сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпы сипаттағы ішкі құжаттар әзірленеді және қабылданады: Академиялық адалдық кодексі, Әдеп қағидалары;

3) Университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты іске асырылуда;

4) Сыбайлас жемқорлық көріністерін жоюға бағытталған шараларды айқындау және қажетті іс-әрекеттер бойынша ақпараттандырылған шешімдер қабылдау мақсатында Университет қызметінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг және сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізіледі;

5) Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жүргізілген талдау негізінде Университетте Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі кешенді жоспар әзірленеді және университеттің ресми интернет-ресурсында тұрақты Жарияланымдар жүзеге асырылады;

6) Университетте жүргізілетін HR-саясат меритократия қағидастарын ұстанады және кадр саясатындағы фаворитизм үшін қолайлы жағдайлардың дамуын болдырмайды;

7) Университет қызметінің тиімділігінің басты көрсеткіші ретінде оның ғылыми жетістіктері де қарастырылады;

8) Университет қызметкерлерінің ғылыми және білім беру қызметіне мотивациясын арттыру үшін икемді еңбекақы төлеу жүйесі бар;

9) білім беру сапасын арттыру мақсатында «Оқытушы студенттердің көзімен» сауалнама жүргізіледі, сондай-ақ академиялық ортада заңсыз әрекеттер жасағаны туралы хабарлау тетігі пайдаланылады;

10) Университет ректорының ұжым/қоғам алдында есеп беру практикасы енгізілді;

11) Университетте іске асырылатын қоғамдық пәндер бағдарламаларына құқықтық сана деңгейін арттыруға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы тақырыптар енгізілген;

12) студенттер мен оқытушылардың басым көпшілігінің қатысуымен сыбайлас жемқорлыққа қарсы тақырып бойынша түрлі ақпараттық-түсіндіру

іс-шаралары (форумдар, семинарлар, тренингтер, акциялар, флэш-мобтар, кітап көрмелері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы тақырыптағы конкурстар және т. б.) өткізіледі;

13) Директорлар кеңесінің, профессорлық-оқытушылық құрамның, студенттер мен қоғамдық ұйымдардың (саяси партиялар, кәсіподақтар, үкіметтік емес ұйымдар және т.б.) өкілдерін комиссияға қосу арқылы университеттің бюджет және қаржы қаражатын жұмсаудың ашықтығы.

11. Жатақханаларда орындарды бөлу

11.1 Университеттің тұрғын үй қоры оның ресми интернет-ресурсында жарияланады.

11.2 Университет келесі тәртіпке сәйкес осы қызметті автоматтандыруды қамтамасыз етеді:

1) білім алушы Университеттің ақпараттық жүйесі (бұдан әрі-жүйе) арқылы онлайн – өтінім береді;

Қабылдау комиссиясында құжаттарды ресімдеу кезінде бірінші курс студенттерінің деректері жүйеге енгізіледі және мұқтаждар электрондық кезекке тұрады;

2) жатақханада орын беруге жолдама жеке виртуалды кабинетке келеді. Білім алушының өзі қай бөлмеге орналасу керектігін анықтайды;

3) Жүйе қызығушылық танытқандарды орындарды беру критерийлері бойынша кезекке қояды.

11.3 мүгедек балалардың, жетімдердің, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың, мүгедек ата – аналары бар балалардың, ұлттық бірыңғай тестілеуде 120 баллдан астам жинаған студенттердің, "Алтын белгі" және "Үздік аттестат" белгілерінің иегерлерінің, кәмелетке толмаған 4 немесе одан да көп балалары бар көп балалы отбасылардан шыққан балалардың, бір ата-анасы бар отбасылардан шыққан немесе білім алушылар қоныстануға басым құқығы бар ,

11.4 студенттерге қызмет көрсетуге жауапты құрылым мамандары деректерді толтыру кезінде қателер бар-жоғын тексереді. Соңғы нұсқаны жатақханадағы орындарды бөлу жөніндегі Комиссия бекітеді.

11.5 Жатақханадағы орындардың болуы және оларда тұратын адамдар туралы ақпарат университеттің ресми интернет-ресурсында да орналастырылған.

11.6 Жатақханаға орналастыру туралы өтініштерді объективті қарау үшін университет ректорының шешімімен құрылымдық бөлімшелердің өкілдері мен студент белсенділерінің арасынан арнайы комиссия құрылады.

11.7 Комиссия төрағасы университет проректорынан төмен емес лауазымды тұлға болып табылады.

11.8 Хатшы комиссияның құрамына кірмейді. Комиссия мүшелерінің тақ санынан тұрады.

11.9 Қоныстану процесінің айқындығы мен объективтілігін қамтамасыз ету үшін комиссия отырысының қорытындылары бойынша электрондық кезек негізінде жатақханаларға қоныстанатын білім алушылардың тізімдері университеттің корпоративтік ақпараттық порталдарында орналастырылуға тиіс.

11.10 Комиссияның шешімі жатақханаға қоныстану немесе жатақханадан орын беруден бас тарту үшін негіз болып табылады.

12. Қаржы қаражатын дұрыс бөлу

12. Қаржыны ұтымды бөлу және пайдалану.

12.1 Университеттегі қаржылық рәсімдер Университет қызметінің тиімділігін, ашықтығы мен қолжетімділігін арттыруға бағытталған. Даму жоспарлары, қаржылық есептілік және даму жоспарының орындалуы туралы есептер жыл сайын Университеттің ресми интернет-ресурсында, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінің ақпараттық-есепке алу орталығының порталында орналастырылады.

12.2 Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқару мақсатында Университет қаржылық бақылау тетіктерін енгізеді.

12.3 Қаржы ресурстарын бөлу заңнама талаптарына және Қазақстан Республикасының қабылданған стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады.

12.4 Университеттің қаржылық қызметі Университет қажеттіліктеріне сәйкес шығындарды жоспарлайды.

12.5 Тауарларды – материалдық құндылықтарды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алуға арналған шығыстарды жоспарлау кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмас үшін Университет ведомстволық бағыныстылығына, комплаенс қызметіне қарамастан Университеттің құрылымдық бөлімшелері өкілдерінің арасынан бюджеттік комиссия құрады.

12.6 Комиссия төрағасы Университет басшысының бірінші орынбасарынан төмен емес лауазымды тұлға болып табылады. Хатшы комиссияның мүшесі болып табылмайды. Комиссия мүшелерінің тақ санынан тұрады.

12.7 Бюджет комиссиясының отырысында Университеттің құрылымдық бөлімшелерінен тауарларды – материалдық құндылықтарды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алуға өтінімдер қаралады, олардың орындылығы және Даму жоспарына енгізу қажеттілігі туралы шешім қабылданады.

12.8 Отырыстың қорытындысы бойынша хаттама жасалады. Бюджеттік комиссия отырысының хаттамасының негізінде Университетті дамыту жоспарының жобасына қажетті мәліметтер енгізіледі. Кейін ол Басқарманың, Стратегиялық жоспарлау комитетінің қарауына және Директорлар кеңесінің бекітуіне ұсынылады.

12.9 Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында ерекшеліктері бар білім беру ұйымдарын қоспағанда,

тауарларды - материалдық құндылықтарды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

12.10 Университетте жүзеге асырылатын барлық қаржылық операциялар толық және нақты есепке алынады және қаржылық есеп берудің халықаралық стандарттарына, есеп және салық саясатына сәйкес жүзеге асырылады.

12.11 барлық төлемдер тиісті ресімделген құжаттармен (шарттар, орындалған жұмыстар актілері, шот-фактуралар, банк мөртабаны бар төлем тапсырмалары және т.б.) расталады. Растайтын құжаттамаға қоса берілетін ілеспе құжаттардың болуы міндетті.

Қаржыландыру көздері бойынша төлемдердің жіктелуі дәл және түсінікті болуы, сондай-ақ бухгалтерлік есеп шоттарында көрсетілуі тиіс.

Университет басшылығы ағымдағы қаржылық қызметке мерзімді түрде талдау жасайды.

12.12 Университеттің қаржылық қызметінің мониторингін тәуелсіз аудиторлық ұйымдар жүзеге асырады. Бұл ретте, Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында ерекшеліктері бар білім беру ұйымдарын қоспағанда, осы қызметті көрсететін ұйымды таңдау мемлекеттік сатып алу порталы арқылы жүзеге асырылуға тиіс.

13. Гранттарды бөлудегі ашықтық

13.1 Қолданыстағы заңнама шеңберінде гранттарды бөлудің ашықтығын қамтамасыз ету білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың қағидаттарына сәйкес жүзеге асырылады:

- 1) сапалы білім алу құқықтарының теңдігі;
- 2) білім беру жүйесін дамытудың басымдығы;
- 3) әрбір адамның интеллектуалдық дамуын, психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, халық үшін барлық деңгейдегі білім берудің қолжетімділігі;
- 4) білім берудің зайырлы, гуманистік және дамытушылық сипаты, азаматтық және ұлттық құндылықтардың, адам өмірі мен денсаулығының, жеке тұлғаның еркін дамуының басымдығы;
- 5) адам құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу;
- 6) жеке тұлғаның білімін ынталандыру және дарындылықты дамыту;
- 7) білім беру процесінің үздіксіздігі, оның деңгейлерінің сабақтастығын қамтамасыз ету;
- 8) оқыту, тәрбиелеу және дамыту бірлігі;
- 9) білім беруді басқарудың демократиялық сипаты, білім беру жүйесінің айқындығы;
- 10) меншік нысандары, оқыту және тәрбиелеу нысандары, білім беру бағыттары бойынша білім беру ұйымдарының әртүрлілігі.

13.2 гранттарды бөлу рәсімдерінің ашықтығы қамтамасыз етіледі:

1) гранттардың саны мен бөлу тетіктері бойынша ақпараттың ашықтығы;

2) Университетте гранттарды бөлуге және осы процестің ашықтығына жауапты лауазымды тұлғаның (бөлімшенің) анықталуы және болуы;

3) ақпаратқа қол жеткізу құқығын бұзғаны үшін Университет лауазымды адамдарының жауапкершілігін кеңейту және гранттарды бөлу кезінде бұзушылықтар үшін пәрменді санкцияларды қолдануды қамтамасыз ету;

4) ақпараттық сұрау салуларды, оларды қараудың барысы мен нәтижелерін ведомстволық есепке алу, сондай-ақ гранттарды бөлу туралы мәліметтерді тұрақты түрде онлайн жариялау арқылы тиісті орталықтандырылған статистикалық есепке алуды енгізу;

5) Университеттің негізгі дерекқорларына (тізілімдеріне) (жеке ақпаратқа және т. б. құқықты ескере отырып), атап айтқанда оқу процесінде босаған гранттар тізіліміне ашық онлайн қолжетімділікпен;

6) барлық қызметкерлердің, білім алушылар мен стейкхолдерлердің гранттарды бөлу жөніндегі тыңдауларға қатысу мүмкіндігін қамтамасыз ету;

7) гранттарды бөлу кезінде сыбайлас жемқорлық фактілері немесе негізді жорамалдар туралы хабарлаған персоналды Университеттің жоғары лауазымды тұлғалары немесе жоғары басшылық (басқару органдары) тарапынан қысым мен репрессиялық шаралардан қорғауды қамтамасыз ету.

14. Жұмысқа қабылдау (конкурс, бос орындар туралы ақпарат)

14.1 Заңға сәйкес білім беру саласында қызметкер мен Университет арасындағы еңбек қатынастары Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасымен реттеледі. Университетте ғылыми-педагогикалық қызметкерлердің (профессорлық-оқытушылық құрамның, ғылыми қызметкерлердің) лауазымдарына орналасу конкурстық негізде жүзеге асырылады. Профессор-оқытушылар құрамының бос орындарына конкурстар өткізудің ішкі рәсімдері, қағидалары ішкі нормативтік құжаттармен регламенттеледі.

14.2 Бос лауазым болған кезде қызметте сыбайлас жемқорлық пен непотизмге жол бермеу мақсатында Университет құжаттарды қабылдау мерзімі аяқталғанға дейін кемінде екі апта бұрын интернет-ресурстарға, оның ішінде рекрутингтік порталдарға конкурс өткізу туралы хабарландыру орналастырады.

14.3 Байқау келесі кезеңдерді қамтиды:

1) конкурс өткізу туралы хабарландыруды жариялау;

2) конкурс комиссиясын құру;

3) конкурсқа қатысуға ниет білдірген азаматтардан құжаттарды қабылдау;

4) конкурс комиссиясының конкурсқа қатысушылардың құжаттарын белгіленген талаптарға сәйкестігін қарауы;

- 5) кандидаттармен әңгімелесу;
- 6) конкурстық комиссияның қорытынды отырысы.

14.4 Университет жұмысқа орналасу кезінде конкурстық рәсімдердің ашықтығын қамтамасыз ету үшін ішкі нормативтік құжаттарды пайдаланады:

1. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Университет қызметкерлері лауазымдарының біліктілік сипаттамалары.

2. Университетке қабылдау ережелері және лауазымдарды конкурстан тыс іріктеу шарттары (кадр резерві, қажет болған жағдайда).

3. Кадр саясаты.

14.5 Кадрларды іріктеу кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды болдырмау мақсатында Университет мыналарды қамтамасыз ету үшін ішкі СМПВ / СҚМЖ құрады:

- 1) Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатқа сәйкес кадрларды жұмысқа орналастыру шарттарын;

- 2) қызметкер жұмысқа қабылданған кезде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл саясатымен уақтылы танысқан, қажет болған жағдайда қызметкер тиісті оқудан өткен;

- 3) Университетте сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты бұзған қызметкерлерге қатысты тиісті тәртіптік шаралар қолдануға мүмкіндік беретін рәсімдердің болуы;

- 4) негізсіз жазалауға, кемсітуге немесе тәртіптік жаза шараларын қолдануға (қорқыту, үркіту, қудалау, оқшаулау, лауазымын төмендету, жоғарылатуға, ауыстыруға, жұмыстан шығаруға кедергі жасау) жол бермеу арқылы көрінетін қызметкерлердің қауіпсіздігі.

1-қосымша

Мерзімді тексеруді есепке алу парағы

Тексеру күні	Тексеру орындаған тұлғаның аты-жөні	Тексеруді орындағанның қолы	Ескертулерді тұжырымдау
1	2	3	4

2-қосымша

Өзгерістерді тіркеу парағы

Өзгерістер №	Өзгерістер енгізілген күн	Бет нөмірлері				Өзгертілген тармақтардың тізбесі	Өзгерістер енгізген тұлғаның аты-жөні
		Өзгертілген	Ауыстырылған	Жаңа	Жойылған		

**Некоммерческое акционерное общество «Актюбинский региональный университет имени К. Жубанова»
Система менеджмента противодействия взяточничеству. Антикоррупционный стандарт**
